

1 Mít jelent a gyakorlatban a „tartás” és a „tartási kötelezettség” fogalma? Kinek kell más személy részére tartásdíjat fizetnie?

A „tartás” fogalma azt az összeget jelenti, amelyet egy személy egy másik személy részére, a másik személy valamennyi jogos igényének kielégítése érdekében biztosít. A tartási kötelezettségek keletkezésének és időtartamának a Polgári Törvénykönyv szerinti fontos előfeltétele a családi vagy hasonló kapcsolat, házastársi kapcsolat, korábbi házastársi kapcsolat vagy egyenes ági rokonság, illetve bejegyzett élettársi kapcsolat vagy azonos nemű, korábbi bejegyzett élettársak közötti kapcsolat fennállása.

A Polgári Törvénykönyv a következőképpen határozza meg azokat a személyeket, akik számára tartás fizetendő, és akik tartásra jogosultak:

- **házastársi tartási kötelezettség** a házasságkötéskor keletkezik és a házasság megszűnésekor ér véget. A házastársakat olyan mértékben terheli tartási kötelezettség, amely a férfi és a nő házasságon belüli egyenjogúságából fakadó anyagi és kulturális színvonalat egyaránt biztosítja. A házastársak közötti tartási kötelezettség elsőbbséget élvez a szülők és a gyermekek közötti tartási kötelezettséggel szemben.
- **elvált házastársak közötti tartásdíj-fizetési kötelezettség:** akkor keletkezik, ha az elvált házastársak egyike nem képes önmaga eltartására, és ennek eredete a házassággal függ össze, és a tartásdíj – különösen az elvált házastársnak a váláskori vagy az elvált házastársak közös gyermekéről való gondoskodás megszűnésekor életkorára vagy egészségi állapotára tekintettel – jogosan kérhető a volt házastársától. A tartásdíj-fizetési kötelezettség a támogatott házastárs házasságkötésekor, illetve az elvált házastársak számára megállapított tartásdíj-fizetési időszak (legfeljebb három év) lejártakor szűnik meg.
- **szülők és gyermekek közötti tartási kötelezettség:** a gyermek születésekor keletkezik, és akkor ér véget, amikor a gyermek képes eltartani magát, vagy amikor a tartási kötelezettség másra száll át (például házasságkötés vagy apaság tagadása révén). A tartás összegének meghatározása annak biztosítását célozza, hogy a gyermek életszínvonala lényegében megegyezzen a szülei életszínvonalával. A gyermek emellett – az anyagi eszközeitől függően – köteles méltányos tartást biztosítani a szülei számára, és a szülők életszínvonalának nem kell megegyeznie a gyermek életszínvonalával.
- **felmenő és lemenő ági rokonok közötti tartási kötelezettség:** a felmenők és a leszármazók között keletkezik. A szülőknek a gyermekeikkel szembeni tartási kötelezettsége eleve kizárja a nagyszülők, valamint a gyermekek más felmenő ági rokonainak a tartási kötelezettségét. A távolabbi rokonokat akkor terheli tartási kötelezettség, ha ezt közelebbi hozzátartozók nem tudják teljesíteni.
- **a tartás és más költségek fedezése érdekében egyedülálló anya részére fizetett támogatás:** akkor merül fel, ha a gyermek édesanyja nem kötött házasságot a gyermek édesapjával. Ebben az esetben az apa a gyermek születését követő két évig köteles tartást fizetni, továbbá a terhességgel és a gyermekszüléssel összefüggő költségekhez ésszerű mértékben köteles hozzájárulni.

A tartási kötelezettséget a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény is szabályozza. A törvény a következőkről rendelkezik:

- **élettársak közötti kölcsönös tartási kötelezettség.** A tartási kötelezettség hatályának megállapítása annak biztosítását célozza, hogy a két élettárs anyagi és kulturális színvonala alapvetően megegyezzen.
- **élettársi kapcsolat felbomlása utáni tartási kötelezettség:** az önmaga eltartására nem képes volt élettárs kérheti a volt élettársától, hogy képességeitől és anyagi helyzetétől függően ésszerű összegű támogatást fizessen. Ha az élettársi kapcsolat megszűnése súlyos kárt okoz annak a volt élettársnak, aki nem járult hozzá az élettársi kapcsolat tartós felbomlásához, úgy ez a volt élettárs három évig ugyanakkora összegű tartásban részesülhet, mint amekkora összegű tartási kötelezettség abban az esetben merült volna fel, ha az élettársi kapcsolat nem szűnt volna meg.

Az egyik személy másik személlyel szembeni tartási kötelezettségéről jogszabályok rendelkeznek; az előzetesen nem ruházható át, nem helyettesíthető, és arról lemondani sem lehet előzetesen.

A tartási kötelezettség megítélésének egyik előfeltétele a közérkölcnek való megfelelés, ami a tartási kötelezettség teljesítésének minden esetében alkalmazandó.

2 Hány éves korig részesülhet egy gyermek tartásdíjban? Különböző szabályok vonatkoznak-e a kiskorúakra és a felnőttekre a tartással kapcsolatban?

Tartás akkor ítéhető meg, ha a kedvezményezett reálisan nem képes önmaga eltartására. A hagyományos értelmezés szerint az a személy képes önmaga eltartására, aki valamennyi (anyagi, kulturális stb.) igényét ki tudja elégíteni. Ha egy gyermek nem képes önmagát eltartani és a tartást fizető személy támogatására hagyatkozik, a tartási kötelezettség akkor sem szűnik meg, ha a gyermek eléri a nagykorúságot (például ha továbbtanul), és kivételes esetekben a tartási kötelezettség a gyermek és a szülők egész életében fennállhat (például ha a gyermek teljesen fogyatékos, és soha nem lesz képes eltartani önmagát). Ezzel szemben a tartási kötelezettség még a gyermek nagykorúsága előtt is elévülhet, ha korábban képpé válik önmaga eltartására. Ezért nincs meghatározott felső korhatár.

A nagykorúság elérése eljárási szempontból fontos (például a bíróságok még kereset nélkül is határozhatnak kiskorú gyermek után fizetendő tartásról, nagykorú gyermek esetében azonban csak kereset alapján ítéhetnek meg tartást).

3 Az illetékes hatóságnál vagy bíróságnál kell-e kérelmezni a tartásdíjat? Melyek az eljárás fő elemei?

Tartásról a bíróság csak kereset alapján határozhat, kiskorú gyermek után fizetendő tartásról ugyanakkor kereset nélkül is.

Az általános adatokon túlmenően a keresetnek tartalmaznia kell a felek keresztnévét, vezetéknévét és lakcímét, a kritikus fontosságú tényállás leírását, valamint a felperes által benyújtott bizonyítékok megjelölését, amelyekből egyértelműen ki kell derülnie, hogy a felperes milyen igényrel lép fel.

A keresetet a helyileg illetékes bírósághoz kell benyújtani. Lásd még az 5. kérdést.

4 Lehet-e kérelmet benyújtani gyermek vagy rokon (ha igen, hányadik fokú rokon) nevében?

A gyermek feletti felügyeleti joggal rendelkező szülő jogosult arra, hogy a gyermek nevében tartást igényeljen a másik szülőtől. Emellett a gyermek nevében gyámként vagy gondviselőként is eljárhat. A teljes cselekvőképességet elért gyermeknek a saját nevében kell tartást igényelnie.

Hozzátartozó nevében kizárólag olyan esetekben nyújtható be kérelem, ha az érintett személy nem rendelkezik teljes cselekvőképességgel, és a bíróság a személy hozzátartozói közül jelöl ki gyámot.

5 Ha bírósághoz kívánok fordulni az ügyben, hogyan állapíthatom meg, hogy melyik bíróság illetékes?

A tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben indított eljárásokban a nemzetközi joghatóság értékelése a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: tartási kötelezettségekről szóló rendelet) alapján történik:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Ez a rendelet nem érinti azoknak a nemzetközi szerződéseknak az alkalmazását, amelyeknek a Cseh Köztársaság részes fele, és amelyekre a tartási kötelezettségekről szóló rendelet irányadó. Ezek a szerződések azonban csak a harmadik országokkal fennálló kapcsolatokra alkalmazandóak (ez különösen a jogi segítségnyújtásról szóló, harmadik országokkal kötött szerződéseket, illetve Norvégia, Svájc és Izland vonatkozásában a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2007. október 30-i luganói nemzetközi egyezményt érinti); az uniós tagállamok egymás közötti kapcsolatai során a tartási kötelezettségekről szóló rendelet elsőbbséget élvez a nemzetközi szerződésekkel szemben.

A Cseh Köztársaságban a tartási ügyekkel kapcsolatos eljárásokban első fokon a kerületi bíróságok határoznak.

A joghatóságot elsősorban a tartási kötelezettségekről szóló rendelet határozza meg, amely elsőbbséget élvez a cseh jogszabályokkal szemben. A tartási kötelezettségekről szóló rendelet 3. cikke szerint a felperes (sértett) a választása szerint a következő bíróságokhoz nyújthat be keresetet:

a) ahhoz a bírósághoz, amelynek illetékességi területén az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy

b) ahhoz a bírósághoz, amelynek illetékességi területén a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

Egyéb esetben a tartási kötelezettségekről szóló rendelet 3. cikkének c) és d) pontja alapján a Cseh Köztársaságban annál a bíróságnál indítható eljárás, amely az apaság megállapítása tekintetében joghatósággal rendelkezik, vagy amely a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik, kivéve, ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul.

A tartási kötelezettségekről szóló rendelet 5. cikke szerint a joghatóság az alperes bíróság előtti megjelenése alapján is megállapítható, amennyiben az alperes a következő első jogcselekményként később nem kifogásolja a bíróság joghatóságát.

Azok a cseh jogszabályi előírások, amelyek kizárólag olyan esetekben alkalmazandóak, amelyekben a joghatóság megállapítása nem a tartási kötelezettségekről szóló rendelet alapján történik (például olyan esetben, ha a cseh bíróság nemzetközi joghatósága a tartási kötelezettségekről szóló rendelet 6. és 7. cikkén [szubszidiárius joghatóság, forum necessitatis] vagy harmadik országgal kötött nemzetközi szerződésen alapul), a következők: a kiskorú gyermek tartásával kapcsolatos eljárások esetében – a szülők közötti megállapodás, a bíróság határozata vagy más döntő tényállás alapján – a kiskorú gyermek illetékes törvényszéke rendelkezik joghatósággal, azaz az a bíróság, amelynek illetékességi területén a kiskorú gyermek tartózkodási hellyel rendelkezik. Egyéb esetekben az illetékes bíróság az alperes illetékes törvényszéke. Természetes személy illetékes törvényszéke az a kerületi bíróság, amelynek illetékességi területén az illető személy tartózkodási hellyel rendelkezik, tartózkodási hely hiányában pedig az a bíróság, amelynek illetékességi területén tartózkodik. Tartózkodási hely alatt az a hely értendő, ahol a személy állandó tartózkodás céljával tartózkodik (több ilyen hely létezése is lehetséges, mely esetben a törvényszék mindezen helyek szerint illetékes bíróság). Ha az alperes a Cseh Köztársaság állampolgára, és nincs illetékes törvényszéke, vagy az nem a Cseh Köztársaságban található, az illetékes bíróság az a bíróság, amelynek illetékességi területén az utolsó ismert tartózkodási hellyel rendelkezett a Cseh Köztársaságban. Olyan személlyel szemben, akinek nincs másik illetékes bírósága a Cseh Köztársaságban, annál a bíróságnál érvényesíthető tulajdonjog, amelynek illetékességi területén az illető vagyontárgyakkal rendelkezik.

6 Kérelmezőként közvetítőn (például ügyvéden, központi vagy helyi hatóságon stb.) keresztül kell-e bírósághoz fordulnom az ügyben? Ha nem, milyen eljárások alkalmazandók?

A jogszabályok nem írják elő a keresetet benyújtó személy képviseletét. A keresetet benyújtó személy azonban dönthet úgy, hogy az általa választott képviselő, például ügyvéd részére adott meghatalmazás alapján képviselteti magát a bíróság előtt.

Azt a természetes személyt, aki egyedül nem jelenhet meg bíróság előtt, jogi képviselőnek vagy gyámnak kell képviselnie. Kiskorú gyermek esetében a jogi képviselők a gyermek szülei.

7 Kell-e illetéket fizetnem, ha bírósághoz fordulok az ügyben? Ha igen, ez milyen mértékű lehet? Ha nem rendelkezem a szükséges anyagi eszközökkel, igénybe vehetek-e költségmentességet az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülők és a gyermekek közötti kölcsönös tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben indított eljárások teljes mértékben mentesek a bírósági illetékek alól. A tartás megállapítására, többek között az összegének emelésére irányuló egyéb eljárások során a keresetet benyújtó személy mentesül a bírósági illetékek alól. Ez a mentesség a bírósági eljárásokra, illetve a végrehajtási eljárásokra is vonatkozik. Egyéb megállapodás hiányában, amennyiben a keresetet benyújtó személyt ügyvéd képviseli, e személy az ügyvédi díjszabásnak megfelelő díjazást köteles fizetni (a díjszabás angolul letölthető a Cseh Ügyvédi Kamara honlapjáról: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). A keresetet benyújtó személy

szociális és pénzügyi helyzete által indokolt esetben – és amennyiben az ügy nem minősül önkényes, illetve nyilvánvalóan sikertelen kérelemnek vagy jogok akadályozásának – a bíróság díjmentesen vagy alacsony díj ellenében képviselőt jelölhet ki, amennyiben az a keresetet benyújtó személy érdekeinek védelme érdekében feltétlenül szükséges; bizonyos feltételek mellett a bíróság ügyvédet jelöl ki képviselőként.

8 Milyen tartást fog valószínűleg megítélni a bíróság? Hogyan számítják ki a tartásdíj összegét? Felülvizsgálható-e a bíróság határozata, ha a megélhetési költségek vagy a családi körülmények megváltoznak? Ha igen, hogyan (pl. automatikus indexálási rendszeren keresztül)?

A tartás többnyire készpénzben, rendszeresen ismétlődő havi részletekben, mindig egy hónappal előre fizetendő (kivéve, ha a bíróság másként határoz, vagy ha a jogosult eltérő feltételekről állapodik meg a kötelezett szülővel), bár az más formában is biztosítható, például lakhatás biztosításával, természetbeni fizetéssel stb.

A gyermekkel szembeni tartási kötelezettség – amellett, hogy feltételeket hárít a kötelezett szülőre – vagyoni viszonyokat is meghatároz, továbbá meghatározza a gyermek azon ésszerű szükségleteit, amelyek elsősorban az életkorától és egészségi állapotától függenek. A tartási kötelezettség ezenkívül figyelembe veszi a gyermek jövőbeli szakmai pályafutásra való felkészülésének módját, iskolán kívüli elfoglaltságait, hobbjait stb. A mögöttes elv azonban az, hogy a gyermek életszínvonalának meg kell egyeznie a szülők életszínvonalával. Ha a kötelezett személy pénzügyi helyzete lehetővé teszi, a megtakarítás elhelyezése is a gyermek ésszerű szükségletének tekinthető. A tartási kötelezettségek hatályának meghatározásakor azt is figyelembe veszik, hogy melyik szülő és milyen mértékben gondoskodik a gyermekről.

A házastársak közötti tartás megítélt összege akkora, hogy a férfi és a nő házasságon belüli egyenjogúságából fakadóan mindkét fél számára azonos anyagi és kulturális színvonalat biztosít.

Az elvált házastársak közötti tartást akkor ítél meg a bíróság, ha az elvált házastárs nem képes önmaga eltartására, és ez a házasságból fakad vagy a házassággal függ össze, és – különösen az elvált házastársnak a váláskori vagy az elvált házastársak közös gyermekéről való gondoskodás megszűnésekorai életkorára vagy egészségi állapotára tekintettel – jogosan kérhető a volt házastárstól. A tartás megítélt összege ésszerű összeg. Az összeg meghatározása során figyelembe veszik a házasság válás előtti időtartamát, valamint a jogszabályokban előírt egyéb követelményeket.

A bíróság várandós anya számára a terhességgel és a szüléssel kapcsolatos költségek térítésének fedezése érdekében ítél meg ésszerű összegű tartást. A bíróság bejegyzett élettársi közösség esetében kereset alapján, a közös háztartásról való gondoskodásra vonatkozó követelmények figyelembevételével ítél meg tartást. A tartás összegét annak biztosítása érdekében határozza meg, hogy a két élettárs anyagi és kulturális színvonala alapvetően megegyezzen.

Azonos neműek élettársi kapcsolatának felbomlásakor keletkező tartási kötelezettség az önmaga eltartására nem képes korábbi élettárs által benyújtott kereset alapján határozható meg. Ez a személy kérheti a volt élettársától, hogy a képességeitől, lehetőségeitől és vagyonától függően ésszerű tartást biztosítson. Amennyiben nem tudnak megállapodni, a bíróság az egyikük által benyújtott kereset alapján állapítja meg a tartást. Ha az élettársi kapcsolat megszűnése súlyos kárt okoz annak a volt élettársnak, aki nem járult hozzá az élettársi kapcsolat tartós felbomlásához, a bíróság a másik volt élettárs által az élettársi kapcsolat felbomlásától számított legfeljebb három évig fizetendő tartást ítélhet meg, amelynek összege megegyezik annak a tartási kötelezettségnek az összegével, amely abban az esetben merült volna fel, ha az élettársi kapcsolat nem bomlik fel.

A cseh jogszabályok nem ismerik el a táblázatok, százalékos arányok stb. segítségével megállapított, úgynevezett objektivizált tartást, és kötelezően fizetendő minimális vagy maximális tartásról sem rendelkeznek. A bíróság a határozathozatalkor minden egyes ügy egyediségét figyelembe veszi, például az egyenlő több tartási kötelezettség lehetőségét, a fogyatékos gyermek után fizetendő magasabb költségeket stb. Az Igazságügyi Minisztérium csak az ajánlott összegeket tartalmazó táblázatot teszi közzé: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

A tartási tárgyú bírósági határozatok kiadása figyelembe veszi a helyzet változását. Ezért ezek a határozatok a jogosult vagy a kötelezett helyzetének jelentős változása esetén módosíthatók.

9 Hogyan és kinek fizetik meg a tartásdíjat?

A tartás rendszeresen ismétlődő havi részletekben, mindig egy hónappal előre fizetendő, kivéve, ha a bíróság másként határoz, vagy ha a tartásra kötelezett személy másként állapodik meg a jogosulttal. Igen kivételes esetekben (például ha a kötelezett szülő csak időszakosan kap jövedelmet, nagy kockázattal járó üzleti tevékenységet folytat stb.) a bíróság elrendelheti a jövőbeli tartást fedező összeg (letét) elhelyezését. A bíróság ezt követően további intézkedéseket hoz annak biztosítására, hogy a gyermek részére a havonta fizetendő tartással egyenértékű, különálló összegeket fizessenek ebből az összegből. A tartás a jogosultnak vagy a jogosultról gondoskodó személynek fizetendő.

10 Ha az érintett személy (kötelezett) önként nem fizet, milyen intézkedést lehet tenni a fizetés kikényszerítésére?

A cseh jogszabályok szerint bírósági végrehajtás iránti kereset nyújtható be az illetékes bírósághoz, vagy végrehajtási eljárásra vonatkozó indítvány terjeszthető a bírósági végrehajtó elé. A bírósági vagy a végrehajtási eljárást (többek között a keresetlevélben feltüntetendő adatokat) általában „A bírósági határozatok végrehajtására szolgáló eljárások” című tájékoztató dokumentum határozza meg. A tartás behajtására vonatkozó néhány konkrét részlet az alábbiakban található.

Bírósági érvényesítés

A kiskorú gyermek illetékes törvényszéke (a fogalom meghatározást lásd az 5. kérdésre adott válaszban) illetékességgel rendelkezik a kiskorú gyermek tartásával kapcsolatos határozat elfogadása és végrehajtása terén. A kötelezett illetékes törvényszéke (a fogalom meghatározást lásd az 5. kérdésre adott válaszban) az egyéb típusú tartási kötelezettségekkel, többek között a nagykorú gyermekek tartásával kapcsolatos határozathozatal terén rendelkezik illetékességgel.

A kiskorú gyermeket megillető tartás érvényesítése esetén a felek egyike által benyújtott kereset alapján a bíróság segítséget nyújt a kötelezett tartózkodási helyének meghatározásában. A bíróság a határozat végrehajtásának elrendelése előtt további segítséget nyújthat a jogosultnak is, például oly módon, hogy

felkéri a kötelezettet arra, hogy tájékoztatást nyújtson arról, hogy kap-e, illetve honnan kap bért vagy bármilyen rendszeres jövedelmet, vagy arról, hogy melyik banknál vagy pénzforgalmi intézménynél rendelkezik számlával, valamint a számlaszámáról, vagy pedig oly módon, hogy vagyonyilatkozat-tételre kéri a kötelezettet. A bíróság a kiskorú gyermek tartásától eltérő típusú tartási kötelezettség esetén is nyújthat ilyen segítséget.

Végrehajtási eljárás

A végrehajtási eljárás indítása iránti kérelem bármely cseh bírósági végrehajtóhoz benyújtható. A bírósági végrehajtók jegyzéke elérhető a Cseh Köztársaság Végrehajtói Kamarájának honlapján: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. A kiskorú gyermek után fizetendő tartásdíj végrehajtásakor a bírósági végrehajtónak nincs joga azt kérni, hogy a jogosult ésszerű előleget fizessen a végrehajtás költségeiért. A kiskorú gyermek után fizetendő tartásdíj végrehajtásával kapcsolatos esetekben az egyik lehetséges végrehajtási módszer a kötelezett vezetői engedélyének felfüggesztése.

A tartási kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén a tartás végrehajtásának fent említett módszerein túl a kötelező tartás fizetésének elmulasztásával elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén bünvádi eljárás is indítható. A kötelező tartás fizetésének elmulasztásával elkövetett bűncselekmény esetén a Büntető Törvénykönyv kimondja, hogy bűncselekményt az a személy követ el, aki – akár szándékosan, akár gondatlanságból – négy hónapnál hosszabb ideig elmulasztja egy másik személy tartásával vagy a róla való gondoskodással kapcsolatos jogszabályi kötelezettségének teljesítését. Ilyen esetben bármely rendőrségen indítható bünvádi eljárás.

11 Kérjük, röviden mutassák be a végrehajtásra vonatkozó valamennyi korlátozást, különös tekintettel az Önök végrehajtási rendszerében érvényesülő, kötelezettet védő szabályokra és elévülési időkre

A bírósági érvényesítésre vagy a végrehajtásra vonatkozó általános információk (beleértve a bírósági eljárás vagy végrehajtás alá vonható vagyontárgyakra, valamint a rendelkezésre álló korrekciós intézkedésekre vonatkozó információkat is) megtalálhatók „A bírósági határozatok érvényesítésére szolgáló eljárások” című tájékoztató dokumentumban.

A polgári perrendtartás kimondja, hogy amennyiben a jogokat az elévülési időn belül nem érvényesítik, azok elévülnek, és a kötelezett nem lesz köteles kifizetést teljesíteni. Ha azonban a kötelezett az elévülési idő lejáta után teljesített kifizetést, nem kérheti a kifizetett pénzeszközök visszatérítését. A tartáshoz való jog nem évül el, de az ismétlődő teljesítéshez való jog elévülhet. Az elévülési idő általában három év. Ha azonban a jogokat valamely hatóság (például bíróság) határozata ismerte el, az elévülés a teljesítést elrendelő határozat időpontjától számított tíz év elteltével érvényesül. A tartáshoz való jog adott időtartam elteltével nem évül el.

Tartás csak a bírósági eljárás kezdő időpontjától ítéltető meg. Gyermektartás azonban ezen időpont előtt is megítélhető, legfeljebb három év időtartamra. Egyedülálló anya tartása, valamint a terhességgel és a szüléssel kapcsolatos költségek megtérítése visszamenőlegesen is megítélhető, de a szülés időpontjától számított legfeljebb két éven belül.

12 Van-e olyan szervezet vagy hatóság, amelytől segítséget kaphatok a tartásdíj behajtásában?

A kiterjesztett hatáskörrel rendelkező önkormányzatok polgármesteri hivatalának a gyermekek szociális és jogi védelméért felelős egységei kötelesek segítséget nyújtani a tartás és annak végrehajtása iránti, kiskorú gyermek nevében intézett kérelmek benyújtásában, többek között a keresetek bíróságoknak történő benyújtásában.

13 A kötelezett helyett megelölgelezhetik-e a tartásdíjat vagy annak egy részét bizonyos (kormányzati vagy magán-) szervezetek?

A jogszabályok nem ismernek el ilyen lehetőséget.

14 Ha ebben a tagállamban tartózkodom, a kötelezett pedig egy másik országban lakik:

14.1 Kaphatok-e segítséget ebben a tagállamban valamely hatóságtól vagy magánszervezettől?

A jogosult a brnói székhelyű Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatalához (<http://www.umpod.cz/>) nyújthat be tartásdíj-behajtásban való segítségnyújtás iránti kérelmet.

14.2 Ha igen, hogyan léphetek kapcsolatba ezzel a hatósággal vagy magánszervezettel?

A kérelmező az alábbi elérhetőségeken veheti fel a kapcsolatot a szervezettel:

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatala)
Šilingrovo náměstí 3/4
602 00 Brno
Cseh Köztársaság

Tel.: +420 542 215 522

Fax: +420 542 212 836

E-mail: podatelna@umpod.cz

A hivattal való első kapcsolatfelvételnél a kérelmezőnek meg kell adnia a teljes nevét és az elérhetőségét (a telefonszámát vagy az e-mail címét), valamint annak a gyermeknek a nevét és születési idejét, akire a kérdés vagy a kérelem vonatkozik.

Ha a kérelmező a tartás külföldről történő behajtásában kéri a hivatal segítségét, először egy nem hivatalos, írásbeli kérelmet, valamint a hivatal honlapjáról cseh nyelven letölthető, kitöltött kérdőívet kell benyújtania a hivatalhoz: <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. A kérelemnek tartalmaznia kell a gyermekre és a kötelezett személyre vonatkozó alapvető információkat, valamint azokat az alapvető tényeket, amelyek indokolják, hogy a

kérelmező miért kérelmezi a tartás behajtását. A kérelemhez csatolni kell minden dokumentum, különösen a bírósági határozatok másolatát. A hivatal ezt követően értékeli, hogy az adott ügyben behajtható-e a tartás, és szükség esetén részletes utasításokat küld az ügyben való további eljárás módjára vonatkozóan.

Előfordulhat, hogy a hivatal további dokumentumokat kér. Általában a tartási kötelezettséget elrendelő ítéletet kell benyújtani, valamint az ítéletnek a tartás behajtásának helye szerinti állam nyelvén készült, közjegyző által hitelesített fordítását, beleértve az ítélet jogerösségére vonatkozó végzést és a végrehajtási végzést is. Olyan esetekben, ha a tartást európai uniós tagállamból kell behajtani, a bíróság a tartási kötelezettségekről szóló rendelet 56. cikkének megfelelően kivonatot készít a határozatról. Általában a külföldi kormányzati hatóság meghatalmazása, 15 év feletti jogosult esetén a jogosult iskolalátogatási igazolása, vagy a megélhetési igazolás is szükséges. A kérelmező tartózkodási helye szerint illetékes helyi bíróságnak (szokásos körülmények között az ügyben első fokon határozatot hozó bíróságnak) is segítséget kell nyújtania a kérelmezőnek a dokumentumok lefordításában. A bíróság vagy átadja a kitöltött dokumentumokat a kérelmezőnek, vagy azokat közvetlenül a hivatalnak küldi el. A hivatal megvizsgálja a beérkezett dokumentumokat, és minden követelmény teljesülése esetén javaslatot terjeszt a külföldi bíróság elé, vagy az ügyet további eljárás céljából az illetékes külföldi hatósághoz vagy szervezethez utalja. A hivatal rendszeres időközönként tájékoztatja a kérelmezőt az általa hozott intézkedésekről, valamint az eljárás előrehaladásáról és kimeneteléről.

A tartás – akár jogi úton, akár a kötelezett személy által a külföldi élettárs számlájára teljesített önkéntes kifizetések útján történő – behajtása esetén ezek a kifizetések (adminisztratív, számviteli elszámolási és mennyiségi okokból) általában havonta egyszer, csoportos átutalási megbízással érkeznek be a hivatal számlájára. A hivatal gazdasági osztálya – a jogosult kérésére – egy hónapon belül továbbítja a kifizetéseket a jogosultnak. Abban az esetben, ha a külföldön élő jogosult a kötelezett személytől közvetlen kifizetéseket kap, haladéktalanul tájékoztatnia kell a hivatalt ezekről a kifizetésekről. Ezenkívül haladéktalanul tájékoztatnia kell a hivatalt az eljárást esetlegesen befolyásoló bármely változásról (lakcímváltozás, a gyermekről való gondoskodás változása, a gyermek tanulmányainak befejezése stb.).

15 Ha egy másik országban tartózkodom, a kötelezett pedig ebben a tagállamban:

15.1 Intézhetek-e ebben a tagállamban közvetlenül kérelmet egy ilyen hatósághoz vagy magánszervezethez?

A tartást igénylő, külföldön élő kérelmezőnek fel kell vennie a kapcsolatot az adott ország illetékes hatóságával, amely felveszi a kapcsolatot a Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatalával (a hivatal elérhetőségeit lásd fent).

15.2 Ha igen, hogyan léphetek kapcsolatba ezzel a hatósággal vagy magánszervezettel, és milyen segítséget kaphatok?

A Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatala másik országból érkezett kérelem átvételekor a következőképpen intézkedik:

1. megvizsgálja, hogy a kérelem megfelel-e az uniós rendeletek és a nemzetközi megállapodások követelményeinek, vagy további dokumentumokat kér be.
2. írásbeli kérelmet küld a Cseh Köztársaságban élő kötelezett személynek, és felhívja a tartásdíjtarozás és a rendszeres tartásdíjösszegek önkéntes kifizetésére.
3. Ha a kötelezett személy nem válaszol, a hivatal felméri a pénzügyi helyzetét, és a végzés elismerésére és végrehajtására irányuló indítványt terjeszt a Cseh Köztársaság illetékes bírósága elé. Az eljárás során a hivatal képviseli a kérelmezőt (a külföldön élő jogosultat), és minden szükséges intézkedést megtesz a tartásdíjak megszerzése és a behajtott összegek külföldre történő biztonságos átutalása érdekében. A hivatal és az átutalást teljesítő külföldi hatóság tájékoztatja egymást a meghozott intézkedésekről, valamint a tartási határozat végrehajtásának előrehaladásáról és kimeneteléről.

16 Köti-e ezt a tagállamot a 2007. évi hágai jegyzőkönyv?

Igen.

17 Ha ezt a tagállamot nem köti a 2007. évi hágai jegyzőkönyv, a tagállam nemzetközi magánjogi szabályai értelmében melyik jogot kell alkalmazni a tartási követelésre? Melyek a vonatkozó nemzetközi magánjogi szabályok?

18 A tartásról szóló rendelet V. fejezetének felépítését követve mely szabályok vonatkoznak az igazságszolgáltatás igénybevételére az EU-n belüli, több tagállamra kiterjedő ügyekben?

A szülők és a gyermekek közötti kölcsönös tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben indított eljárások teljes mértékben mentesek a bírósági illetékek alól. A tartás megállapítására, többek között az összegének emelésére irányuló egyéb eljárások során a keresetet benyújtó személy mentesül a bírósági illetékek alól. Ez a mentesség a bírósági végrehajtási eljárásokra, illetve a végrehajtási eljárásokra is vonatkozik. Nem követelmény, hogy a keresetet benyújtó személyt ügyvéd képviselje a tartási kötelezettséggel kapcsolatos eljárások során. A Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatala díjmentesen nyújtja szolgáltatásait. A hivatal ellátja a keresetet benyújtó személy (a külföldön élő jogosult) képviselőt a bírósági eljárások során, minden szükséges intézkedést megtesz a tartásdíjnak az illető nevében történő biztonságos kifizetése érdekében, és gondoskodik a külföldön behajtott összegek átutalásáról.

A keresetet benyújtó személy szociális és pénzügyi helyzete által indokolt esetben, és amennyiben az ügy nem minősül önkényes, illetve nyilvánvalóan sikertelen kérelemnek vagy jogok akadályozásának, a bíróság mentesítheti az érintett felet a bírósági illetékek egy részének vagy egészének megfizetése alól. Ha a képviselőt olyan félhez jelölték ki, aki mentesült a bírósági illetékek megfizetése alól, ez a mentesség – az eredeti hatálya keretében – a képviselőt képviselői díjaira és a képviselői költségére is alkalmazandó. A bírósági illetékek megfizetése alól mentesített fél nem kötelezhető arra, hogy letétet helyezzen el a bizonyítási költségekre, illetve arra sem, hogy megtérítse az államnak a felmerült költségeket (például a tanúk, a szakértő tanúk, a tolmácsolás stb. költségeit). Az államnak kell viselnie az azzal kapcsolatban felmerült költségeket, ha a bíróság előtt megjelenő fél az anyanyelvén beszél, vagy siketeknek, illetve siketvakoknak szánt kommunikációs rendszereket használ. Ilyen költségekről nem kérhető kompenzáció.

19 Milyen intézkedéseket fogadott el ez a tagállam a tartásról szóló rendelet 51. cikkében szereplő tevékenységek ellátásának biztosítására?

A gyermekek szociális és jogi védelméről szóló, módosított 359/1999 sz. törvény szerint a más országokat érintő szociális védelem és jogvédelem biztosításakor Cseh Köztársaság központi szerve, a Gyermek Nemzetközi Jogvédő Hivatala a az alábbi feladatokat látja el:

- § a tartási kötelezettségekről szóló rendeletnek megfelelően ellátja a központi kormányzati szerv feladatait;
- § ellátja a gyermek gyámjának szerepét;
- § a Cseh Köztársaságban élő szülők vagy a szociális és jogi védelmi hatóságok kérésére a megfelelő szervektől és más jogi személyektől és

magánszemélyektől jelentést kér azoknak a gyermekeknek a helyzetéről, akik a Cseh Köztársaság állampolgárai, de nem annak területén rendelkeznek állandó tartózkodási hellyel;

- § közvetítőként jár el a személyes iratok és más okiratok külföldre történő kézbesítésekor és külföldi okiratok kézbesítésekor;
- § együttműködik a külföldi kormányzati hatóságokkal és a hatósághoz hasonló külföldi szervezetekkel, ha azok megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra, hogy országukban szociális és jogi védelmet lássanak el, továbbá szükség esetén együttműködik más hatóságokkal, létesítményekkel és jogi személyekkel;
- § segítséget nyújt a gyermek szüleinek felkutatásában, ha a szülő(k), a családtagok és a tartási kötelezettséggel rendelkező személyek külföldön élnek, a tartás megállapítása érdekében megvizsgálja az anyagi és a pénzügyi helyzetüket, közvetít a tartási kötelezettségek végrehajtását és a gyermeknevelést célzó indítványok benyújtásában, valamint az apaság megállapításában;
- § gondoskodik a szociális védelem és a jogvédelem nemzetközi szerződések szerinti, valamint a közvetlenül alkalmazandó uniós rendeletek szerinti gyakorlásához szükséges okiratok fordításáról.

A hivatal hatásköreinek gyakorlása céljából a megfelelő szervek, valamint más magánszemélyek és jogi személyek kötelesek a szükséges mértékben segítséget nyújtani a hivatalnak; a végrehajtási rendeleteknek a harmadik felek általi kötelező segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezései megfelelően alkalmazandók. Szükséges mértékű, kötelező segítségnyújtást például a bíróságok, a Cseh Köztársaság rendőrsége, a bankok, a társadalombiztosítási intézmények, a munkaügyi hivatalok, a postai szolgáltatók, a biztosítótársaságok, a belügyminisztérium látják el a belföldi illetőségű és a külföldi illetőségű személyekre vonatkozó nyilvántartásokból történő adatszolgáltatás stb. tekintetében.

Utolsó frissítés: 27/08/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.